

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою УТЕІ ДТЕУ
(протокол № 1 від 31.08.2023)

Директор

Петро ГАВРИЛКО

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК /
ACCOUNTING**

**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

Ужгород 2023

Укладачі:

Марія ЛАЛАКУЛИЧ, к.е.н., професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Марія СИМОЧКО, ст. викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри фінансів, обліку та оподаткування від 30.08.2023 р., протокол №1.

Рецензент: д.е.н. професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування Наталія ЦЕНКЛЕР.

ВСТУП

Програма дисципліни «Бухгалтерський облік» призначена для студентів УТЕІ ДТЕУ денної та заочної форми навчання освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань 18 «Виробництво та технології» спеціальності 181 «Харчові технології» освітньої програми «Ресторанні технології».

Програму підготовлено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів УТЕІ ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни, як обов'язкової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік» є формування системи знань і навичок з теорії та практики ведення обліку та складання звітності на підприємствах ресторанного господарства.

Завданнями вивчення дисципліни: вивчення загальних основ побудови бухгалтерського обліку на підприємствах; засвоєння основних принципів та ведення обліку активів, власного капіталу, зобов'язань, витрат, доходів і результатів діяльності на підприємствах ресторанного господарства.

Предметом вивчення дисципліни є теоретичні засади та чинна практика бухгалтерського обліку на підприємствах- суб'єктів господарювання в сфері ресторанних технологій.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Попередні вимоги до навчальної дисципліни передбачають успішне опанування дисциплін «Економічна теорія», «Економіка ресторанів» тощо.

А також **знання:**

- з фундаментальних та прикладних дисциплін;
- понятійно-термінологічного апарату, що характеризує економічні категорії;
- методів ефективного управління ресурсами підприємства та вирішення економічних проблем;
- способів аналізу економічних процесів, взаємозв'язків між різними сферами економіки;
- системи показників, якими обґрунтовують ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства.

Вміння:

- працювати з програмним забезпеченням;
- орієнтуватися в нормативно-правових документах;

- обґрунтовувати рішення, які дозволять зменшити ризики невдачі, оптимізувати витрати, збільшити ефективність управління підприємством та забезпечити стійкий розвиток.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Бухгалтерський облік», як обов'язкової компоненти освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідними освітньо-професійними програмами:

«Ресторанні технології» (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
K01	Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності	1-14
K02	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	1-14
K07	Здатність працювати в команді	1-14
K08	Здатність працювати автономно	1-14
<i>Спеціальні компетентності за освітньою програмою</i>		
K20	Здатність укладати ділову документацію та проводити технологічні та економічні розрахунки	2-10
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПР02	Виявляти творчу ініціативу та підвищувати свій професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.	1-14
ПР03	Уміти застосовувати інформаційні та комунікаційні технології для інформаційного забезпечення професійної діяльності та проведення досліджень прикладного характеру.	1-14
ПР18	Мати базові навички проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи	8-9
ПР24	ПР24 Здійснювати технологічні, технічні, економічні розрахунки в рамках розроблення та виведення харчових продуктів на споживчий ринок, вести облік витрат матеріальних ресурсів.	4-14

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку його предмет та метод

Господарський облік, його сутність і значення для функціонування підприємства в ринкових умовах. Етапи становлення сучасного господарського

обліку. Діюча система обліку в Україні. Види обліку: оперативний, статистичний, бухгалтерський, фінансовий та управлінський. Принципи бухгалтерського обліку. Завдання та функції обліку. Вимірники, що застосовуються в обліку.

Предмет бухгалтерського обліку та його об'єкти. Групування об'єктів бухгалтерського обліку: активи, власний капітал, зобов'язання. Господарські процеси: постачання, виробництво, реалізація. Види діяльності: операційна, фінансова, інвестиційна. Метод бухгалтерського обліку та його елементи.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 17.

Додатковий: 27, 32, 33, 35.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 2. Бухгалтерський баланс

Поняття про бухгалтерський баланс. Структура балансу. Характеристика статей активу і пасиву балансу. Типи господарських операцій та їх вплив на структуру і валюту балансу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 17.

Додатковий: 27, 32, 33, 35.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Рахунки бухгалтерського обліку, їх призначення і будова. Рахунки активні, пасивні, активно-пасивні. Подвійний запис операцій на рахунках. Кореспонденцію рахунків. Бухгалтерські проводки. Рахунки синтетичного й аналітичного обліку, їхній взаємозв'язок. Оборотні відомості за синтетичними та аналітичними рахунками. План рахунків бухгалтерського обліку, його значення і принципи побудови. Класифікація рахунків за економічним змістом. Класифікація рахунків за призначенням та структурою. Класифікація рахунків щодо балансу. Позабалансові рахунки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 10, 17, 19.

Додатковий: 27, 32, 33, 35.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 4. Оцінювання та калькуляція

Призначення та види оцінки. Калькуляція в системі бухгалтерського обліку. Оцінка і калькулювання при відображенні в обліку процесів господарської діяльності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 17.

Додатковий: 27, 32, 33, 35.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 5. Документація та інвентаризація, техніка і форми

бухгалтерського обліку

Сутність та значення документації. Вимоги щодо складання первинних документів. Види бухгалтерських документів, їх класифікація і бухгалтерська обробка. Документообіг і зберігання документів. Суть, завдання та види інвентаризації. Методика проведення інвентаризації. Відображення результатів інвентаризації в обліку. Техніка облікової реєстрації. Облікові реєстри, їх суть та призначення. Форми бухгалтерського обліку, їх характеристика. Поняття облікової політики підприємства. Зміна облікової політики та облікової оцінки. Наказ про облікову політику.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 9, 16, 17, 20, 26.

Додатковий: 27, 32, 33, 35.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 6. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості

Грошові кошти, їх класифікація. Поняття каси. Ліміт каси. Документальне оформлення надходження та вибуття грошових коштів з каси. Облік грошових коштів в касі.

Види банківських рахунків та порядок відкриття їх в банках. Порядок та форми здійснення безготівкових розрахунків. Облік операцій на рахунках у банках.

Визнання та оцінка дебіторської заборгованості за НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Синтетичний та аналітичний облік довгострокової дебіторської заборгованості. Синтетичний та аналітичний облік поточної дебіторської заборгованості. Облік розрахунків з іншими дебіторами.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 6, 8, 10-12, 16-20, 22, 26.

Додатковий: 30, 33.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 7. Облік необоротних активів

Поняття основних засобів, їх класифікація та оцінка. Документування операцій з обліку основних засобів. Облік руху основних засобів (надходження, експлуатація, переоцінка, ремонт та вибуття). Амортизація основних засобів. Облік інших необоротних активів.

Нематеріальні активи: сутність і склад. Визнання й оцінка нематеріальних активів. Облік руху нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 10, 14-17, 19- 22, 24-26.

Додатковий: 30, 33.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 8. Основи ціноутворення та калькулювання на підприємствах ресторанного господарства

Загальні принципи ціноутворення. Збірник рецептур страв і кулінарних виробів. Порядок розробки та затвердження технологічної документації та фірмові

страви. Особливості формування продажних цін на товари та сировину. Калькулювання цін реалізації (продажних) на готову продукцію.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5, 23.

Додатковий: 28, 29, 31, 34.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 9. Облік сировини та товарів на складах (коморах) на підприємствах ресторанного господарства

Організація обліку і звітності на складах(коморах) закладів ресторанного господарства. Документальне оформлення та облік надходження сировини і товарів від постачальників. Документальне оформлення та облік іншого надходження сировини і товарів. Облік відпуску сировини і товарів до структурних підрозділів закладів ресторанного господарства. Звітність матеріально-відповідальних осіб.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 10, 13, 16, 17, 19-23, 25-26.

Додатковий: 28, 29, 31.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 10. Облік виробництва, відпуску та реалізації виготовленої продукції, напівфабрикатів і товарів на підприємствах ресторанного господарства

Документальне оформлення надходження і витрачання сировини. Облік прямих та загальновиробничих витрат. Документальне оформлення та облік відпуску готової продукції. Особливості обліку кондитерських цехах і цехах з виробництва напівфабрикатів.

Визначення собівартості реалізованої продукції. Документальне оформлення та облік реалізації виготовленої продукції. Особливості документального оформлення та обліку реалізації товарів. Інвентаризація продуктів (сировини), готової продукції та товарів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 10, 13, 16, 17, 19-23, 25-26.

Додатковий: 28-31.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 11. Облік власного капіталу та забезпечення зобов'язань

Поняття та види власного капіталу. Облік зареєстрованого (пайового), додаткового, резервного, вилученою і неоплаченого капіталів, капіталу в дооцінках. Облік нерозподілених прибутків (непокрытих збитків). Облік забезпечення майбутніх витрат і платежів. Облік цільового фінансування та цільових надходжень.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 16, 17, 19, 20, 24.

Додатковий: 30, 33.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 12. Облік зобов'язань

Визнання, оцінка та класифікація зобов'язань. Облік довгострокових зобов'язань. Облік поточних зобов'язань: облік розрахунків за кредитами; облік розрахунків з постачальниками та підрядниками; облік розрахунків за податками й платежами; облік розрахунків за страхуванням; облік розрахунків за виплатами працівникам; облік розрахунків з учасниками; облік розрахунків за іншими операціями.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4, 7, 10, 16-17, 19-21, 25-26.

Додатковий: 30, 33.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 13. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємств ресторанного господарства

Визнання і класифікація доходів підприємств ресторанного господарства. Облік доходів підприємств ресторанного господарства.

Визнання і класифікація витрат підприємств ресторанного бізнесу. Облік витрат підприємств ресторанного господарства. Формування та облік фінансових результатів діяльності підприємств ресторанного господарства.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 10, 16-17, 19-21.

Додатковий: 28-30, 33.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

Тема 14. Фінансова звітність

Суть та призначення бухгалтерської (фінансової) звітності. Загальна характеристика звітних форм: балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал, примітки до фінансової звітності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 17.

Додатковий: 30, 33.

Інтернет-ресурсів: 36-39.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Господарський кодекс України від 16.01.03 №436-ІУ (зів змінами і доповненнями).

2. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 № 996-ХІУ(зі змінами і доповненнями).

3. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.10 № 2464-УІ(зі змінами і доповненнями).

4. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.95 № 108/95-ВР(зі змінами і доповненнями).

5. Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 21.06.2012 № 5007 - VI(зі змінами і доповненнями).

6. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.95 р. №265/95- ВР (зі змінами і доповненнями).

7.Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 року №504/96 ВР (зі змінами та доповненнями).

8.Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2012р. № 1591-IX (зі змінами та доповненнями).

9.Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003р.№ 851-IV ВР(зі змінами та доповненнями).

10.Інструкція про застосування Плану рахунків фінансового обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій: Наказ М-ва фінансів України від 30.11.99 №291(зі змінами і доповненнями).

11.Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків Постанова НБУ від 29.02.2022р. № 162.

12. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон: Наказ М-ва фінансів України від 10.06.99 № 146. (зі змінами та доповненнями).

13.Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ М-ва фінансів України від 10.01.07 № 2. (зі змінами та доповненнями).

14.Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів: Наказ М-ва фінансів України від 16.11.09 № 1327. (зі змінами та доповненнями).

15.Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ М-ва фінансів України від 30.09.03 № 561. (зі змінами та доповненнями).

16.Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: Наказ М-ва фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. (зі змінами та доповненнями).

17.Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

18. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова правління НБУ від 29.12.2017 № 148(зі змінами та доповненнями).

19.План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій: Наказ М-ва фінансів України від ЗОЛ 1.99 № 291. (зі змінами та доповненнями).

20. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ М-ва фінансів України від 24.05.95 № 88. (зі змінами та доповненнями).

21.Податковий кодекс України від 02.12.10 №2755-ІУ(зі змінами і доповненнями).

22.Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.96 № 116 (зі змінами та доповненнями).

23.Правила роботи закладів (підприємств)ресторанного господарства: Затверджені Наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 24.07.2002р. №219 (зі змінами та доповненнями).

24. Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів: Наказ М-ва фінансів України від 22.11.04 №732 (зі змінами та доповненнями).

25. Про затвердження форми Податкової накладної та Порядку и заповнення: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2015 № 1307 (зі змінами та доповненнями).

26.Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, Наказ МФУ №879 від 02.09.2014 року (зі змінами та доповненнями).

Додатковий

27.Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підруч. для студ. вищих навч. закл. /Ф.Ф.Бутинець. - 2-ге, вид. допов. і переробл. - Житомир: ПП «Рута», 2000. - 637 с.

28. Бухгалтерський облік в торгівлі та ресторанному господарстві(текст): навч. посіб./ Г.В. Блакита, І.О.Гладій, О.М.Дзюба, О.Т. Бровко- К.: « Центр учбової літератури»,2019. -288с.

29. Нападовська Л.В., Алексеєва А.В., Бакурова О.А., Веренич О.Г., Морозов Н.І., Шаповалова А.П., Горлостаєва В.М., Король С.Я., «Облік на підприємствах торгівлі та ресторанного господарства» К.: КНЕУ, 2012. -394 с

30. Нападовська Л.В., Алексеєва А.В., Бакурова О.А., Веренич О.Г., Уманців Г.В., Мазіна О.І., Шаповалова А.П., Горлостаєва В.М., Головай Н.М., Опанасюк С.Р. «Фінансовий облік», підручник, К.: КНЕУ, 2013. -699 с

31.Облік і оподаткування у торгівлі та підприємствах ресторанного бізнесу. Нав. посіб. /О.М.Чабанюк, К.І.Кузьмінська – К.: Алерта, 2019. -214с.

32.Підлипна Р.П., Лалакулич М.Ю., Симочко М.І., Рibaкова Л.П. Загальна теорія бухгалтерського обліку. Нав. посібник Ужгород ,УТЕІ КНТЕУ, 2013-201 с.

33.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік: оподаткування і звітність. Підручник. Київ - «Алерта-2011».

34.Шалимінов О.В. Збірник рецептур національних страв та кулінарних виробів./ О.В.Шалимінов,Т.П. Дятченко, Л.О.Кравченко –К: Видавництво: А.С.К.,2007-850с.

35. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку / В.Г. Швець. - К.: Знання - Прес, 2003. -444 с.

Інтернет-ресурси

36. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

37. Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

38. Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/>

39. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/>